

ТЕМИШВАРСКИ ВЕСНИК

Претплата за Румунију:

1/4 годишње 60 леја,

1/2 године 120 леја,

за целу годину 240 леја.

Уредништво и администрација Ја

TIMIȘOARA II.

Strada Samuil Micu No. 3.

Година II, број 12.

Главни и одговорни уредник:
МИЛУТИН МАНОЈЛОВИЋ

28. јануара, 1934. год.

Културни рад у Клисурси

У једном од прошлих бројева „Темешварског Весника“ изашао је уводни чланак Госп. Љубомира Лотића под насловом: „Рад у народу“. Заправо то је „завет и поздрав“ нашим „народним радницима“, да уђу у народ, да га пригripe и уколико је могуће, да га просвете.

Чланак почиње песмом: „Ој, сесеће дуге ноћи... Али иду зимске још дуже, „Мирује земља мајка“. Да, мирује, али мирује и већина наших народних радника. Већ је четрнаест зима прошло и петнаеста је већ ту, а они још не мрдају. Можда намеравају да прославе петнаестогодишњицу мировања и нерада, и тек онда да се одморни и пуни снаге даду на тај „тежан“ посао, на културно подизање Српског народа у Краљевини Румунији. Додуше, имамо ми и „народних радника“ који су, на том послу радили, па и данас раде. Али је таквих врло мало.

У овом чланку задржаћу се само на Клисурси, јер овде познајем и културне прилике нашега народа, а исто тако и наше тамо зване „културтрегере“.

О просвети у Клисурси нема се шта казати. Школа српских у Клисурси нема. Нема српских читаоница, осим у двама општинама. Нема певачких друштва, сем у једној општини, и у двама неорганизована, која певају само кад је њима воља. Нема земљорадничких задруга српских, тих важних економских установа.

Као што рекох већ је петнаеста зима дошла а неки наши „народни радници“ још нису започели, као што апелује г. Лотић, да пригripe народ и да га поведу бољим путем, лепшем животу и правом просветном напретку, они се затварају у својим одајама и занемарују народне бриге и невоље. Очекујемо да се бар сада на апел г. Лотића и „Темешварског Вес-

ника“ тргну. Можда ће их савест натерати да ипак нешто започну. Било је доста одмора и немара.

На жалост слаба нада, јер већина „наших народних радника“, мада су сељачки синови и на селу одрасли не умеју и не могу да осете и увиде наше потребе наше жеље и наша стремљења, а познато нам је и то да су у њих полагане велике наде, које, бар до данас, нису испуњене.

Горе је речено да постоје две читаонице и једна певачка дружина. То су једине установе од којих, ми Срби, примамо духовну храну, која нам је тако потребна и за којом јако жудимо. Зато имамо да захвалимо вредном оцу Накапору Савићу који је основао и у Ст. Молдави и у Златици док је у тим општинама парох био, певачка друштва и децу учио читању и писању ћирилицом. Певачки хор у Пожежени организовао је предзанимљиви државни учитељ г. Јован Чабовић. Читаоницу у Пожежени основао је г. Георгије Драгић, уз помоћ учитеља г. Чабовића. Читаоница у Белобрешци, коју је основао бивши парох г. Влад Недадов и велики Србин г. Славо Стојковић, данас не ради.

То је сав просветни рад и све просветне установе што су „наши народни радници“ уредили и основали.

А шта да кажем о нама, о народу?

Ми морамо преко целе године, сваки дан од јутра до мрака да радимо, да се купимо у зноју, да хранимо себе и друге и да на тај начин одржимо један део људског рода.

А сад кад су наступиле дуге зимске вечери, после тешких телесних напора, ми се одмарамо. И сад се осећа жеља за духовним радом. Са стајемо се на селима, идемо једни другима на разговор. Ту се причају и читају народне

приповетке и певају народне песме које су у нас јако омиљене.

Али данас, у добу аутомобила, аероплана, радија и других техничких проналазака, природно је да духовни живот и духовна храна народа не могу остати на народним приповеткама и песмама, мада су нас оне одржале, већ желимо да чујемо и да знамо све оно што нам је потребно за лепши и бољи живот. Уколико пре, кад видимо колико је немачки сељак одмакао од нас у култури. Истина, у сваком немачком селу постоје читаонице, певачка и музичка друштва и економска удружења. Видимо како, скоро, сваки немач, чита новине, и на тај начин прати све ватније догађаје у свету, а ми, мада и нас све што инћересује, живимо у пошћуном незнању.

Заузимањем у одлучним корак уредника „Темешварског Весника“ добила смо српску штампу, па и тај једина српски лист примљен је у Старој Молдави, Пожежени и Златици својски, односно ту се заузимањем свештеника и једног агилног омладинца прикучило саразмерноа удоваљавајући број претплатника. Слабо се одзвале Љупкова а нарочито Белобрешка са Дивићем. Никоме се нису одзвали Соколовца са близу 1300 душа, Свињаци са близу 1600, Луговет са 1500, Лесковца са 1100, Радимица са 900 и Мачеца са близу 800 душа.

Ваљало би знати да ли су меридавна у овим општинама у опште што учинили, да се народ просвети и обавести путем штампе? Уревен сам, да се добром вољом још много даје накнадити. Хоће ли се духовна напастери и даље задовољити, да им паства у ХХ. веку остаје необавештена и ако за то данас постоји могућност? И нас интересује планско прередивање, модерно обрађивање, вештачко буђење. Даље занима нас политика, на пример: питања о

Беле недеље

у
„Whitehouse“

ТЕМИШВАР

пружају ванредну прилику

за набавку спрема за не-

весте, беза и сви-

лених штофова

разоружању, о рату, о економској кризи, јер све се то и нас тиче. Али су то за нас „шпанска села“ кад је у неким општинама педесет од сто неписмено, нарочито поселарина омладина. Поред тога нема никакво просветно удружење где би се, с времена на време, окупљали и сва та питања у детаљима расправљали.

А кад знамо да таква удружења постојау иницијативом учитеља или свештеника, онда је јасно на кога треба, бар један део кривине и греха свалити.

Из свега горе наведеног види се да су „наши народни радници“ врло мало учинили за подизање културног живота свога народа. Видећемо, да ли ће сад на позив Темешварског Весника и г. Лотића што учинити. Може се и сада још осивати српске читаонице у којима је се поред српских књига читао и „Темешварски Весник“. Темешварски Весник дао је у 10. броју лепо поштепно сазидан део програм по којем имамо радити па да све то постигнемо шта смо у оквиру овог чланка навели.

Дакле, на посао, сви ви „народни радници“, док не буде касно.

Раденко Угриновић.

Стаљин се труди да колонизира Да- леки Исток — Повластице колонистима

С потписима Стаљина и председника Савета народних комесара Молотова је објављено наређење Савета народних комесара СССР и Централног комитета комунистичке странке о повластицама становништва Далеког Истока. Циљ тог наређења је повећање привлачности на Далеком Истоку и појачати руски живаљ на далекој периферији Совјетског Савеза. Становништва на Далеком Истоку се дају апелације привредне повластице. Тако су чланови колективних економија на Далеком истоку пет од 1. јануара 1934 године ослобођени од обавезе диферације житарица и пириња на време од десет година, а самостални земљопрадници на пет година. За исто толико година не морају становници тога краја платити држави ни друге натуралне порезе.

Осим тога ће држава — да би олакшала економску предузимљивост становника на Далеком Истоку — од 1. јануара 1934 године

куповати сву рибу, коју улове сељаци у тамошњим водама по цени за 20% више, него што је била.

За становнике Далеког Истока се заводи још једна повластица: од 1. јануара се у читавом крају постоје плате разлика и нижевско-техничког персонала у владистири уља за 30%, а радницима и инжењерско техничком персоналу у заводима, творницама, саобраћају, сојењским економијама, као и учитељима, лекарском персоналу, агрономима, ветеринарима, геометријама, пољопривредним техничарима итд. за 20%. Административним наменитицима ће се плате повисити за 10%. Специјално повишење вреди за чланове црне армије на Далеком Истоку. Црвени војници и нижи официри ће добити повисицу од читав 50%, средњи, старији и највиши официри за 20%. Та одлука се тумачи ванредним значајем војне службе у удаљеним поратним крајевима, где стално прети опасност конфликта са Јапаном.

Рузвелт ствара нову емисиону банку

Према најновијим вестима бави се председник Америчке уније са идејом да оснује емисиону банку У. С. А. коју ће једина имати право да издаје папирне новчанице. Иначе се Рузвелт највише о средњем покриву. Познато је, да се

у последње време много говорило о том да Америка намерава савиши, али пак делимично прећи на средње покриве долара. Овај преговор ствара Рузвелт са енергично демантује, и одлучно одбаја идеју сребрног покрива долара.

Говор Његовог Величанства Краља у радиу

О празнику јединства 24. о. н. увече одржао је краљ говор у радиу. Осврнуо се на догађаје из 1859 године и навео је разне политичке и војничке потплате, које су омогућиле стварање Велике Румуније.

„Борбе су прешле, ше треба да престану и браћуобличне борбе

у самој држави. Дух јединства и сарадње мора да изражава доћи и у унутрашњој политици. Циљ круне је, да у корист народа настави своје деловање.“ — Краљ је још замолио народ, да овај дух овлада сваки и сваки неке се труди, да у овом смислу буде крива у помоћи.

како је имао Јосиф Стојић, на како мудро распоређено, тако да се овом приликом потврдио оно: да Бог зна коме даје.

Лепо смо и да сакрањили, онако како и приличи тако ретком човеку. Његова нас је удвојача, после погребња, лепо почастила за душу покојника, онако како и приличи једној тако реткој удовици; али нас све то није уморило ни утешило.

Г. Јаков Јанковић, срески писар (који је, узгред било речено, остао покојнику 70 динара дуљен) једва је и одлучно тврдио и понављао ову реченицу:

— Ми се покојнику нисмо довољно одужили!

А господици Риста, бивши жандармеријски потпуковник, сада општински писар, долаже је на то: — Да је којом срећом покојник умро у каквој другој држави, неби чекали ни да се охлади а подигли би ми споменик.

Поводом оваквих мишљења, заједнички смо сви и узесмо да смислимо: на који се се начин могло одговорити ми тако ретком човеку као што је покојник Јосиф Стојић.

Нисмо се могли решити да му дјесмо споменик. Прво, што би то било скупо, а друго, што нисмо смели никоме да поверимо скупљање добровољних прилога. Одус-

КАПИТОЛ

од 25. јануара
најлепши филм сезоне
Густав Фрелих
у најновијем филму
Гезе Боварија и Густава Штолца

Ноћ велике

Љубави

у главној улози
Јармила Новотна
чешки овеј и привлачна државне опере у Прагу. Дивне слике снимљене су у најлепшијем суктању у Прагу.
БРО-ФИЛМ

АПОЛО

од 26. јануара
Најлепше и најсмијелје филмске снимљене последње сезоне.
Симфонија природе!

С. О. С.

ЛЕДЊАК

Снимљено под протекторатом чувеног поларног истраживача:
Кудв Расмузун

У главној улози:
Лени Рифенштал
Ернст Удет

бојна филот Густав Дисл
Монопол: Филмтеатр-а

Бугарски краљевски пар стигао је у Румунију

Букурешт, 25. јануара.

Данас пре подне у 9 сати стигао је бугарски краљ Борис и краљица Јована у пристаниште Рамадан. Краљевски пар пријеман је свечано. Краљ Борис и краљица отпутовали су са министарпредседником Мушановом и присутним нотабилитетима у Букурешт.

У престоници приједне је краљевском пару на северном колодвору свечано дочек. — Воз је тачно у 1/10 сати стигао на станицу, где се на дочеку појавио краљ Ка-

Политичко и привредно јединство Мале антиантне

Три министра иностраних послова држава Мале антате довршили су у уторак ове недеље конференцију. Бав Савеск Бановине дао је бавек учество министара и њихове брате. После конференције отпутовали су министри у Београд, где су се пријавили код краља Александра у аудијансу.

Југословенски министар Јефтић казао је једном поновиру: „Изајављујем категорично да Мала антата сачињава једну политичку целину.“ А сада се узораним коракном напредује успостављању привредне целине.

Министар Тигулеску кренуо је за Букурешт да присуствује дочеку бугарског краљевског пара.

О самој конференцији издат је кратак извештај. Према овоме заузели су сва три министра истовестно становиште у свим питањима. У погледу Балканског пакта, и расуровања заузето је исто становиште.

У питању ревизије постигнине Мала антата потребним сретствима према међународним румуњима мира. Питање везе са Совјетском владом исто је претресано.

Одлуке пражке привредне конференције узете су на знање. Решење је да се идућа конференција одржа маја месеца у Букурешту.

рој и цела краљевска породица. Данас у подне биће у краљевском дворцу дворски ручак. Данас после подне имаће краљевски Карол и Борис поверљиве договоре. — Министар председник Татареску већаше истовестно са бугарским министар председником Мушановом.

Југословенски краљ Александар биће у сталној телефонској вези са краљевима.

Високи гости путују вечерас у Синају.

звоник Јосиф Стојић“ и на тај би се начин покојника слава проносила да једна невоља. И тај би прелог могао бити прихваћен да га је само хтеда и удвојача усвојити али она то није хтеда, али с тога што није желела да јој покојник и после смрти зовиш.

Тако исто Таса кафеџија предавао је да грађанство приреди покојнику један банкет на је утврдило и једанак за тај банкет који би се разуме се у његовој гостионици приредио. Али се на тај предлог приговорило да је негодно приређивати банкет мртвом човеку, у толико пре што покојник не би могао ни на здравне одговарати.

И тек смо ми тако размисљали шта ћемо и како ћемо, дотле нам г. Риста, пређе жанармеријски потпуковник а сада општински писар, претече све мушорку.

Господин Риста је, као бивши потпуковник, секретар пододбора „Срећљаче Дружине“. То друштво постоји код нас већ неколико година и од инвентара има једнога председника, једнога секретара и две пушке. Нема стрелишта, нема чланова, нема метака за пушке, нема ни вежба али овак заједног светског или у Србији то друштво релативно мале денеше: „Ми врли стрелци, који вежбамо своје око да би га ставили у службу отаџбини и т. д.“ (Наставиће се).

Добротвор

Прича од Б. Нушаџа

У најој варијети умро је најбогатији човек, Јосиф Стојић, и то име је све дубоко тргнуло.

Ретко ће се родити човек као што је покојник Јосиф Стојић. Походио је цркву редовно; био је одборник у општини; био је тужор приквени и био је члан надзорног одбора Заседање Банке. Но ипаче, био је то необиљно племенит човек; тако је јелве године, када је стегла необиљно зима, дао двадесет динара за куповину дрва сиротиња; једном општинском послужитељу поклонио је своје старе панталоне а једној небринутој удовици са шесторо деце подарио је три киле кромпира. Он никада није учествовао, нискога попреко погледао а, ако је кога и тужо сузу за дуг, он се лично није; у, то мећао већ је такве ствари обично предавао алкоцијата.

Колико је Јосиф Стојић био велики грађанин наше вароши, колико племенит најбоље показује и распоред имања, који је он учинио пре саму смрт.

Оставило је и жени својој колико треба и браћи и браћини и сестри и сестриница, па чак и једноме даљном рођаку, сиромашу, оставио је два дуката, колико да и њага не заборави. Ето, онако велико имање

Народ нека одлучи...

Већ у неколико бројева «Темешварског Весника» са нашим читаоцима, како и на који начин би се могло уредити и обезбедити останака наших школа. Но најжалост морам одмах нагласити, да нека господица владна непознајући довољно рад и агилност наших учитеља — били су слободни, у својим чланцима отворено и без предходног расуђивања ударити у најосетљивију тачку учитељског карактера, поноса на и рада. Ми Србија смо док смо да искрено кажемо и признамо онда морало само са похвалом говорити о нашем учитељству. И сваки онај, ко у овим приликама и времену друкчије мисли, чини велики грех против самог себе против своје нације и против доказане истине. Гимназија намера бранити или давати хвалити учитељски кадар, али као Србин и српском неку, ни допустити да се учитељство тако покло и недостојно третира. Српском учитељству припада делом највећа заслуга за очување наше српске вероисповедачке школе. Њима нека је хвала, што су нам дачу у овим тешким и прелазним временима поучавали. Без њих наша би деца сад лутала по тми у незнању у вечитој борби за бољину. Али пређемо на ствар. Овако одласка одласка српске војске вештач наших вођа и просветних радника — као учитељи и свештеници — напустише ове крајеве и нас и цркву па и школу. Остало је мало њих од наших интелектуалаца, но и ако мали по броју, знали су уредити све ово, што је нама од користи било. И данас, после пуних петнаест година ми видимо да су та места сва попуњена са доста шареним и одличним сагама. И хвала Богу дошли смо и до уређења и решења школског питања. Али то још није доста. Сад треба се тек одлучити, да какве школе могу нама загарантовати национално-просветни и верски општинар. У првом погледу долазе у обзир вероисповедачке школе. Али будимо начисто и тим питањем. Наш народ после одласка српске војске почео је нагло губити свој старински капацитет. Државна власт на основу аграрних закона одузела нам је многи хлада давања земље, која земља беше неискористио извор прихода за одржавање манастира, школа и т. д. Ти су извори по нас Србе

једном за свагда нестали и усанули. Све те приходе морао наш Србин савла да допунува из свога сопственог капитала. Све се од њега тражи. Сауд он треба и мора да се жртвује. И жртвовао се и сунуше за своју светињу српску вероисповедну школу. Ђо наша епархијска школска власт може ту истину, и са цифрама доказати. И у тој борби и жртвовању за очување своје вероисповедачке школе наш Србин савла почео је већ економски осетљиво малаксити. А шта значи то? Значи то, да не у току извесног времена поред економске своје пропасти изгубити снагу за даљу жртву око очувања своје српске вероисповедачке школе. И тако ће наш Србин савла у недостатку капитала морати клонути у сваком погледу. Ђ, кога немо онда узети на одговорност? Ко ће онда нас испуњавати у свим учитељским дужностима за помоћ? Сад још немамо могућности да уредимо и обезбедимо српску школу. Говори се, да ће нам се из прека сва материјална помоћ дати. Али ни то још није сигурно. Све је то само пусто «обављање». Ми морамо створити себи нове изворе морамо уколико за кратко време не добијемо обављања помоћ, наћи други пут, који ће нама обезбедити национално развијање. А ту несмемо никакво заборавити и на осигурање наших вредних и заслужних учитеља. Све то мора наш Србин савла добро да промисли. Његова је школа о његовој судби се ради, он дакле нека има реп. Јер на крај крајева није доста само викати и говорити: хоћемо вероисповедну школу. Па природно је да се ни не шибемо. Али придознамо, какве су нам школе? Како се налажу, то јадно учитељство? Колики су ми рестои од немирних-берица? Шта можемо још од њих очекивати? И сме ли то тако њих са годинама? Све је то браћо једна жалосна истина. Ми морамо отворено устати и казати, да овако се више не може. Или брза помоћ, или други редовит. Школска концепција предвиђа и мањинске школе, које такође могу нама помоћи, уколико благоверно друге помоћи не добијемо. О тим школама говораћу други пут.

Милорад В. Марич

Разрешење цркв. општине и председника Др. Милана Калиновића у Темешвару-Фабрици

Као што је познато од 10 година се води борба против рада председника и управе фабричке општине. У два маха су одржане дисциплинарне истраге и после друге истраге овлашћени епарх. адм. одбор суспендовао је пре годину дана председника Др. Милана Калиновића и б. општ. управу. Суспендована управа је уложила призна противу разрешења на највишу црквену власт у Београд. Сада је стигло ког овлашћени Епархије решење Великог управног савета православне српске Патријаршије, према којем се потврђује ре-

шење епархијске управе, те се организација цркв. општине у Темешвару-Фабрици на челу са председником Др. Милом Калиновићем, цркви и школски одбор, те црквене сакупштине коначно разрешава, и поставља на управу и општине привремене Управни одбор на челу са председником протојереја Душана Гајића пароха у Темешвару-Фабрици. За повереника Епарх. адм. одбора над радом привремене управе постављен је са одређеним делокругом окр. протопрезвитар Слободан Костић.

Титулеску је хитно оперисан

Титулеску министар иностраних послова стигао је са конференције Мале антанте болестан у Букрешт и морао се одмах подвргнути операцији увета. Операција је још исте ноћи извршена и успела. Постoji

нада, да ће се Титулеску моћи појавити у аудијенци ког бугарског краља. Министарпредседник Татареку као и друге омене личности посетили су Титулеску и пожелели му да што пре оздрави.

Преосвећени Господин Епископ Дијецезан у Темешвару

Преосвећени Господин Епископ Дијецезан Георгије бачио се у Темешвару од 22 — 25. 1. 1934. године. За време свога боравка одржао седнице епархијских отсека и то седницу епархијске Конзисторије у понедељак дана 22. јануара, а седнице епархијског Административног и Школског одбора у уторак 23. јануара т. г. пре и после подне.

Наш уредник посетио је овом

приликом Преосвећеног Архиепископа Дијецезан у разговору изразио је Господина Епископ задовољство о оснивању Темешварског Весника наглашавајући, да је то већ одавно требало учинити, јер многи су погрешног мишљења, да је Српство овде сасвим изаспало, а наш лист противно сведочи. Изразио је жељу, да се Српство у Румунији груписне око нашег листа и обсеако је и са своје стране сваку потпору.

Жупанијски и општински избори биће марта месеца

Јука заменик министра унутарњих послова саопштио је, да ће се жупанијски и општински избори марта месеца одржати у целој држави.

Светосавска забава

Југословенска колонија у Букрешту одржане под високим покровитељством посланика господина Б. И. Чолак-Антића поводом дана Са. Саве у недељу 28. јануара т. г. у сали Ајнтрак. ул. Доинска 60, прославу са играњем.

Премештаји Свештеника

Епархијска Конзисторија темешварска у седници својој од 9/22. 1. 1934. године, именовала је за администратора парохије у Неметујереја Војина Паскуловића досадањег адм. парохије у Иванци, за администратора парохије у Иванцијереја Теодора Рајчића досадањег адм. парохије у Срп. Са. Маргону, за адм. парохије у Толвадији новоруклопоженог јереја Миливоја Ленојевог из Варјама, за протопрезв. Капелана у Арладу Драгутина Остојића дипломатског богослова београдског факултета из Кетфела, за адм. парохије у Толвадији Миливоја Ленојевог богослова Са. Саве из Варјама.

Назначење свршених богослова

Преосвећени Господин Епископ Дијецезан Георгије назначио је по рукопожењу: за администратора парох. у Срп. Са. Маргону Павла Марковића дипломатског богослова београдског факултета из Кетфела; за протопрезвитарског капелана у Арладу Драгутина Остојића дипломатског богослова београдског факултета из Кетфела а за адм. парохије у Толвадији Миливоја Ленојевог богослова Са. Саве из Варјама.

Забава Српског певачког друштва у М. Бечкерку

Српско певачко друштво приредило је 20. јануара уступу забаву, Гостују је било из Кече Кнеза, Темешвара. Публика је са задовољством слушала песме, које је певачко друштво врло лепо изводило под вођством агилног кровоује г. Богдана Нађа. Отпевали су моту: «Нек се ори српска песма», затим «Скоки» и «У бој».

Осигран је осморици конал Три бекерије. Нарочиту пажњу привукао је Драгомир Николић својом кокиком. Свирали су напн омадици и тамбуриши из Кече којима се најлепше захвалујемо и жељимо да нас и идущом приликом посете. Забава је имала врло леп чист приход.

С. Т.

Прослава дана уједињена покрајина

Дана 11/24 јануара т. г. по целој Румунији је свечано прослављено уједињење појединих покрајина у Вел. Румунију. У српском саборном с. храму одржано је у присуству Преосвећеног Господина Дијецезана ГОРГИЈА и народа свечано богослужење. Богослужба су окр. пртер Слободан Костић са јер. Владимиром Истоком и ђаконом Стетиславом Сележановићем. Говорио је прота Костић који је указао на једнолику судбину Срба и Румуна, тежњама и једног и другог народа да разне расцепке крајеве уједине што је после дуготроне борбе и постигнуто те је под Краљем Петром Великим остварена Велика Србија-Југославија, а под Краљем Фердинандом I Велика Румунија.

Стална изложба намештаја налази се у Темешвару-Фабрици, пијаца Коронијни бр. 20. Овде има стално велико стовариште спаваћих софа, трпезарија и модерних салона. Сопственик радње Франц Подцаји је права уметник у изради модерног тапетираног намештаја са јастуцима. Овај полумизач стекао је богато искуство у Паризу, Лондону и Берлину и његов одличан укус изражава се у финим линијама појединих модела у горњој радњи. Прима и поручбине сваковрсног намештаја по умереној цени.

ТИВОЛИ

Од 27. јануара
100% немачки тонфилм

Зелени се ливада

у главним улогама:

Петар Восс
Камилер Спера
Теодор Лос
Фриц Комперт
Мотиви по:
Херману Ленш-у

Овај филм је у Аустрији и
Чехословачкој награђен
Златном медаљом.

Недајмо школе, и деца нас моле!

Пре неки дан ишао сам послом, кад сам срео школску децу, и ја чујем још издале како се и она прешуко по тој данас тако важног питања. Како би било боље, дају школе државне, или не? Успорно сам корака да чујем њихово мишљење. Једни рекоше, да би било боље кад би школу дали државу, док друга олућу објашњају. Одједном преклиде ту маљу леб-ту један звоник гласиш. „Кажи ти мени Радо, како тебе боље, кад твој дала сам ради земљу, или кад бије дао наполе? Рада није нико куд, него сам свирио мирно рече. „Па више хасне имамо кад сами радимо“. Нашто му исти одговорити? „Но ето видиш такоје и са школом“.

Ја сам морао да скренем другим правцем а они су отишли својим путем.

Дошавши кући стао сам да размислих о тој деци. Увидео сам да ми је мали отворено очи шта се наше школе тиче и да је добро рекло.

Те ево узех перо да у име тих наших анђелића аписујем на нешто меродавно, на прегусу г. г. свештенике и г. г. учитеље.

Ви сте у народу а народ је са вама. Отворите добро очи и разум, куда ћете с народом срисати и његовом школом. Да не заборите како за Голеши планину. Јер знајте да и од Ваше добре воље много зависи, сада када је у питању наша првота, и бити ли небити. Преврета бачи тако празник и даком за колед да уредним платом. Смену је било краја, па и овој краји доћи ће крај, када ћете и Ви Вапу плату уредније доносити. Те да и Ви — ако наша Мајка кад тад затражи рачуна, можете мирно душе изговорити ове знамените речи, које је наш Високоспреосвећени господин Епископ Георгије Летић изговорио приликом уласка срп. војске у Темишвар, „Некојте мислити, да смо ми овде седели скрштених руку! — Не! И мисмо ратовали! Хтели су нам одузети оно што је наше, надали су на наше свештенике, особито на наше школе, и пробали су милом и силом да нам их отуђи. А ми смо све те нападе јуначки бранили и одбранили. И ево сачували смо све што је наше. Сачували смо сва права, нашу веру, нашу вероисповедну школу, сачували смо нашу леу православу веру, а тим случају сачували смо и наше име Србија. И ево сад тако сачувано и недируто предајемо Вами у руке да га на даље Ви чувате“.

Те речи нека Вам буду символ а нека Вам лебдере очима, па ће бити добро. Добро ће бити у толико више, што је некада разлика између бивше Мађарске државе и данашње наше отаџбине Румуније. Она је хтела мањинске народе да мађаризира, што је код Немаца довели до постога. Но ми Срби захваљујући нашим неуморним великанима којих смо тада у изобиљу имали, били смо отпорнији и нисмо се дали, јер смо имали воје који су срп. народ соколили и челичили да истраје и

чува своје, као штоје до данас и сачувао.

Све то горенаведено данашња наша Румунска држава од нас не тражи, једино што захтева, да јој будемо лојални и верни грађани.

А сад у име наших мањина обраћајмо се и на тебе срп. народе. Промисли добро пре но што ћемо изустити ту по нас субјоникану реч, да дамо школе... Куда би то волило? Башином часком погледа 50 година у прошлост, како су наши стари тада живели, колико им је родило по ланцу и колико им је био приход, па ће нам јасно бити да су они досега беду живели. Биле су у гласне године и није ни близу толико родило као данас, јер се земља није тако обрађивала. И они су поред свег тог такоређивачког живота знали и умели да нама сачувају чисту народну цркву и школу. Шта је приложника је било, који су мирном душом у гроб легли да немо и ми исто тако нашој деци у аманет оставити и сачувати правосл. веру и вероисповедну народну школу.

Толико тек да се сетимо, како су наши дедови живели.

А сад да се запитам како ми данас живимо? Према нашим старима, ма да је криза данас живимо одлично, само што то нећемо да припознамо. Стално се тужимо, а левајмо да је другима много горе, а да се ниско домаћи, поред свог тог жалова и кризе, све већна пуње босеа и раскоша. Нека се пуње томе се само радујем. Но зато треба и наше светиње чувати и пазити да нам се и оне блиштају, и да нам остају жаритице просвете и националне свести и да нам не недају тежине.

А шта да кажем за наше синове и кћери? Та чија је милост још тако одевена као наша. Посматрамо само мало боље српске светове, паће нам се само казати, дал тешко живимо? Нека је нека се одева кад је кадра да заслужи. Али нех не жали те који је одређен за неку школу, него нека та радо и својски принесне школи и цркви на жртвеник.

Нечујмо ли тако, погледујмо свет ће нас осудити. Јер нам неће ни најмање приличити да нам синови и кћери и даље носе најфиније чешке штофове и најфиније свиле и кадифе, све по последњој моди сачињено, а нашу школу да објашњају, јер тобоже тешко наша народу. Међутим и тамо би је олет само ми издржавали само у другом облику. Само мало добре боље и све се да пометати. А на послеку треба и тај наш луксуз у свачему смањити, па да видиш омада олакшице. А валда ће се и који злетути динар код наше Мајке на одмету наћи, те да нам га нашој школи пружим. Зар нисмо и ми њеним млаком одојени. Мислим да неће бити тако тврда срца а да и нами који залагај не пружим.

— ца — цић.

IV. село Кола српске омладине у Темишвару

Коле српске омладине у Темишвару приређује дана 28. јануара 1934. г. у великој сали епископског двора своје IV. (Св. Савско) село. Почетак тачно у 5 сати после подне.

Програм: певање, свирка народних песама, декламације и поз. комад.

Улазне цене нема а је добр. прилози примају. Управа утично позива све Србе и Српкиње на ово село. После програма игра.

Јавна благодарност

Фабрика вожва а. д. у Решици на моју молбу поклонила је за покривање цркве у Ман. Базијашу 500 комади цинкованог гвозда, што у данашње време представља вредност од 30.000 леја.

За тај значајан поклон овом нашем староледеном манастиру Св. Саве ја и овим путем изричем своју најгласнију благодарност Управи фабрике у Решици.

Српска Пожежена, 20. јан. 1934.

Јерономах
Георгије Драгић.

Радосна вест из Дете

Примили смо следећи допис:

Господине Уреднице,

Радо Вас извештавам да је и код нас у Дети почео нов живот. Неко време смо били клоупи, али смо сада поново наставили стари живот. Има нас у Дети 78 душа. Број је мали али се не бојимо тога. Сложним радом ћемо поћи напред, вљемо ћемо себи будућност осигурати. Филдла смо села Дете али у месту нисмо имали своје богомоље а нисмо имали ни места где да се сакрањујемо. На збору од 12. I. 1934. решихи смо да и ми-као и друга браћа наша себи капелу оснујемо, да гробне купине, и да почнемо чисто српски и народни живот.

Када ово оснујемо поћемо даље. Ових дана је наша депутација у лицу Милана Везелића, Милана Милиновића и још неколицине са протом С. Костићем била у Темишвару прикључена од Преосв. Господина Епископа и од Његова пријатеља потребна упутства за спровођење наше жеље и наших намери.

Извештаваћу Вас и даље о развоју наших ствари.

Дета 24. I. 1934.

НЕВОЈША.

Ми са наше стране радо донашамо ову вест о препоруци наше Српства у Дети. И ако ми је јавно број, нех само јачају своју националну свест. Поред нас осталих биће и они у Дети јаски.

Бабава у Срп. Св. Петру

Спортски клуб Делија у Срп. Св. Петру приредио је о Новој години уочицају, добро посећену забаву, а уједно је овом приликом прославио петогодишњицу свог постојања.

Прва таква програма било је свирање тамбурашког збора омладине под вођством. Јована Лапића „Симплон марш“. Затим је певачко друштво под вођством Јована Лапића складно и лепо отпевало „Из братског заграја“. Трећа таква била је позоришни комад „Девојачка клетва“ у којем су гђе Лубица и Јованка Лапићеве, г. Андрија Сабилџи, Луга Буквић, Рада Ловренски Саватањац, Милан Белендан, Драга Сабилџи, Миша Аврамов, Јова Фаркаш и Мила Буквић показали своје глумачке дарове.

Идућа таква била је мушки хор певством „У бој, у бој“, под вођством младог свештеника г. Љубе Ивановог. Ова је песма имала нарочито великог успеха. После програма била је игранка до зоре. Око поноћи изабрана је лепотица забаве Милосава Тошић. Врли пријатељ спорта г. Чедо Веселиновић дао је и овај пут добровољни прилог на чему му хвала.

О.

Успела забава у Кечи

На дан 14. јануара о Новој години Српска омладина у Кечи приредила је концерат са дилетантском представом. Сала је била препуна.

Прва таква програма била је песма: „Наше цвеће“ од В. Веселиновића, 2.) Тамбурашки збор омладине одсвирао је смесу српских песама, 3.) Позоришна сала од К. Трифковића „Школски надзорник“ имала је одличан успех. 4.) Отпевана је румунска песма „Аришица“ од У. Вељана, после које је 5.) Позоришна сала: „Честитам!“ исто од К. Трифковића одиграва. 6.) Програм је завршен песмом „Безан!“ од В. Веселиновића.

У првом реду припада захвалност учитељу Војиславу Веселиновићу, који је омладину у Кечи тако лепо спремио да се могла у оквиру једне забаве најавити и цео програм испунити.

А омладинци Гче Милева Арађанова, Душина Павлова, Смиља и Марина Павлова, г. Саватањац, Секула, Секулин, Спира Грабић, Бура Топранов, Стева Арађанов и остали који су суделовали нек и надаље наставе свој рад, и нек служе другима за пример.

Убица Николаус Шцара осуђен на 12 год. робије

Као што је Познато прошле јесени убио је одашњи становник Ник. Шцара, адвоката, Др. Беду Шпајера, када је овај обављао личностну над Шцарином поздрављенима. Утоку, ове велике криво је. Шцара је одговоран пред судом за своје дело. Узмишљину у обзир све олакшавајуће околности Шцара је осуђен на 12 година робије.

Већ 30 година

купује банатска домаћинства

„Револвер“

крем за ципеле

зато што се од овог времена одлични квалитета најлепше стаклене ципеле и чизме и што жува кожу да не пупа

Тражите у дућанима и на даље само

„Револвер“

крем за ципеле.

Југословенска влада дала је оставку

Београд 26. јануара.

Од више недеља говори се о кризи југословенске владе Др Српкиња, а јучер је влада стварно захвалила. Краљ је примио оставку и саслушава

председника сената, парламента, и председника државне странке Узуновића, коме је уједно поверио образовање нове владе.

Нов штировински уговор са Италијом онемогу- ћује експорти марве

Посељених дана склопљен трговински уговор са Италијом садржава тако тешке услове за нашу експорт марве, да ће онај скоро немогућ бити. Наиме, уместо досадашње узвне парине од 350 лира по комаду, има се царина по свакој штировини марве плаћеним и то у првој четврти години 75 центезими, у другој 80 а у трећој и четвртој четврти пак 90 центезими по кг. (1 центезим = 9 бани).

Нам трговински уговор са Италијом ступа истовремено на снагу као југословенски и мађарски. Разлика је само у том, да једна и друга од поменутих држава даје такве повластице на жељезницама и извозне премиије, да ће им и даље могућан бити експорт у Италију. А према овом морао би румунски експортер на терет свог евентуалног прихода или по неки коштања експортирати, да би могао талијанску пажњу и ако у скупој мери одржати.

Тражења дебелих свиња

Већ од неколико недеља примећује се у Банату велика оскудница у дебелим свињама. Узрок томе је што је прошлог лета много свиња погинуло од болести, и банатске газде одустале су услед тога од даљег гојења свиња. Зрећих свиња мало има, тако да се и на селу већ плаћа 22 леја за живу живи мери. Зреће свиње плаћају се и боље.

Темешварска берза:

26. јануара

Жито 370—380 леја.
Нови кукурз 150 леја.
Стари кукурз 200 леја.
Овас 200 леја.
Јечам 180 леја.
Мекити 150 леја.
Детелина 43 леја.
Брашно 30/70, 6 леја.
Цене су непроменене.

Спорт

У Темешвару одигране су две утакмице и то:

Т. А. К.—Електрика 5:2
Т. А. К. II—Електрика II. 5:1

Из С. К. Хајдука:

Распоред првенствених утакмица пољударског сезоне:
март. 18. Банат—Хајдук
март. 25. Хајдук—Електрика
април 1. Книжичи—Хајдук
април 15. Хајдук—Т. М. Т. Е.
април 29. Т. А. К.—Хајдук
мај 6. Илса—Хајдук
мај 13. Хајдук—Фрателна
мај 27. Рашич—Хајдук
јуни 3. Хајдук—Патрија.

Утакмице играју се на игралишту прво означеног клуба.

Вођа подмлатка господин Душан Маринковић намерава следећи састав да постави за пролетну сезону: Шубовић, — Голуб 2., Друкер — Мирков, Бугарин, Игњатовић II. — Николић, Вадаш, Степан, Бланк, Веселиновић.

Југославија:

Загреб: Загреб—Грач 5:1.

Београд:

У Београду одржали су Б. С. К., Југославија и Б. А. С. К. своју редовну годишњу скупштину.

Француска:

Париз: Будимпешта—Париз 3:1 (3:0).

Немачка:

Берлин: Праг—Берлин 5:0.
Чехословаци дали су сјајну агуру.

Г.

Тужним срцем и болом у души јављамо свима сродницима пријатељима и познаницима, да је наша мила савруга, маји, кћи и сестра

Катица Грубачка рођ. Ђурић

преминула, после кратке али тешке болести, у најлепшем добу у 43 год. живота свог, и нас оставила да довека тугујемо.

Лака јој била земља, и нека јој Господ да у рају насеље.

У Срп. св. Мартину 18. јануара 1934.

Паја Грубачки трг. ожаљованих савруг. Даница Аћелка и Жива њена савруга. Омерка Ђурић ојаћена и несретна мајка, Тинка и Паја Бугарски сестра и зет. Сава, Наталија Маријана, Александра и Добриљо синовци и синовне.

Најбоље и најјефтиније светли лампа за петролеум и гас

НОВАЛУКС МАКСИМ

Радионица стручне оправке и стовариште саставних делова. — Тражите ценовник. — За месне лампе и радио тражите трајне батерије марке „EOS“ и „Novalux“

„NOVALUX“, Темешвар III.

Ул. У. Општају (Јосика) 3.

Претплати,
читај,
шири

Темешварски Весник

и аш једини

српски лист у

Румунији!

Ко жели што купити или продати, нека огласи у

Темешварски Весник,

па ће имати сигуран успех.

Помодне штикерације, ажуре велове за новесте као и превлачење

дућана код

КИРУЦЕ, Темешвар I, улица

Бужеа де Савоја 1.

Ј. ВАЛТРИХ

ТЕМИШВАР-Фабрика

Пација Трајан бр. 1.

Електрична трајна ондулација, бојадисавке косе, модерна косметика.

Основано: 1878.

Телефон 5-57.

Само што је добро, то је јефтино. Гласовир се купује са поверењем

Ј. ВОНКА

фабрика гласовира

Темешвар, IV.

Ул. Жофр (Герен) број 4.

Стручна оправка са-
това и стовариште
разног накита код

Јоце Вемића

часовничара

Темешвар-Фабрике

3 Краља улица број 2

(у дому привне општине).

Фрањатејнор & Комп. ОПТИЧАР

Најбоља роба од челика,
бријачи, маказе, машине
за шишање косе и браде
и вештачко општење

Темешвар-Фабрика

Пација Трајан бр. 1 Телефон 561

Женидба

Женидбе ради желео би се упознати са интелегентнијом девојком или удовицом без деце 35—40 година.

Ја сам самосталан запатлија, поседујем кућу и нешто имања.

Понуде послати на администрацију листа под шифром

„Женидба“

Творница „Протес“ БелаСекел

Темешвар IV.,

Булевар Бергело 9.

(Копутова ул.)

Вештачке руке, вештачке ноге, као и сви ортопедски апарати.

Уметци за равне

табане по отиску

од гипса.

За невесте

веници и велони, уметничко цвеће и украс за балске хаљине најбољи избор код

„Хелиос“

Темешвар, I.

Ул. Евгенија Савоја 12.

Шпечерајска роба је најјефтинија код

Чедомира
Кнежева

трговина мекане робе

Темешвар IV.,

улица Генерала Фом 38.

штампарија и литографија ЛЕОПОЛД ВИДЕР

Темешвар, I. улица Евгенија де Савоја број 4.

Штампарија: Видер/Леополд, Темешвар, Бужеа де Савоја 4.